

چند لقمه درست‌نویسی

وظیفه خبرنگار انتقال آسان مطالب به مخاطبان است و باید برای رسیدن به این هدف از سبک نوشتاری مشخصی پیروی کند. مهم‌ترین شاخصه این سبک ساده بودن آن است.

ساده فکر کنیم و ساده بنویسیم. این رمز درست نوشتن است. دست‌کم تا جایی که به کار خبرنگارها مربوط می‌شود. می‌خواهیم به زبان ساده و قابل فهم به مردم بگوییم دنیا چه خبر است. پس بهتر است به همان سادگی که با دوستان گپ می‌زنیم، بنویسیم و حرفمان را منتقل کنیم.

با کلمه‌های کوتاه جمله بسازید. دو جمله کوتاه بهتر از یک جمله بلند است. از نوشتن کلمه‌های سخت و قلنبه پرهیز کنید. پیچیده‌نویسی به کار خبرنگاری نمی‌آید.

دیگر این که در استفاده از کلمه‌ها خسیس باشید. به جای "فرد مهاجم هم در میان کشته شدگان است." می‌شود نوشت، "مهاجم هم کشته شده."

در این بخش، جمله‌هایی انتخاب کرده‌ایم از میان خبرها و سعی کرده‌ایم در قالب "بنویسیم، ننویسیم" آنها را ساده کنیم. این جمله‌ها را مرور کنید.

اما پیام این بخش یک جمله دو کلمه‌ای است: ساده بنویسید.

فهرست مطالب

برای استفاده از مباحث مختلفی که در این راهنما مطرح شده است بر روی لینک‌های زیر کلیک کنید. شما می‌توانید با

کلیک کردن بر روی لینکی که در انتهای هر بخش قرار گرفته است، مستقیماً به این فهرست برگردید.

از سوی | با فعل‌های معلوم بنویسیم | پرهیز از هیچ نگفتن | تودرتو ننویسیم | حشو | دانستند، نامیدند، خواندند | زبان تخصصی | ساده بنویسیم | فعل‌ها را صرف کنید | فعل‌های ترکیبی | کلیشه | کوتاه نوشتن | می‌شود یا خواهد شد

از سوی

از "از سوی" جای توسط استفاده نکنید و کلاً تا حد امکان از "توسط" استفاده نکنید.

بهتر است بنویسیم	بهتر است بنویسیم
هلند می‌گوید در نظر دارد پوشیدن برقع از سوی بعضی زنان مسلمان را در این کشور ممنوع کند.	هلند می‌گوید در نظر دارد نگذارد زنان مسلمان برقع بپوشند.

با فعل‌های معلوم بنویسیم

در راهنمای نگارش بی‌بی‌سی آمده، "خبر درباره آدم‌هایی است که کارهایی انجام می‌دهند". تا جایی که می‌توانید بنویسید آدم‌ها چه کار انجام می‌دهند نه این‌که چه کاری توسط آدم‌ها انجام شد.

بهتر است بنویسیم	بهتر است بنویسیم
مورد حمله یکی از کارمندان سفارت قرار گرفتیم.	یکی از کارمندان سفارت به ما حمله کرد.
یک کشتی تجاری ایرانی که در خلیج عدن مورد حمله دزدان دریایی قرار گرفته بود، در جریان عملیاتی توسط ناوهای نیروی دریایی ارتش ایران نجات یافت.	نیروی دریایی ایران یک کشتی تجاری ایران را که دزدان دریایی در خلیج عدن به آن حمله کرده بودند نجات داد.
او از سوی ماموران امنیتی دستگیر شد.	ماموران امنیتی او را دستگیر کردند.

پرهیز از هیچ نگفتن

خبرنگارها باید در استفاده از کلمات خسیس باشند. باید در هر جمله‌ای که می‌نویسید خبری را منتقل کنید. صاف، صریح و پوست‌کنده بروید سر اصل مطلب.

بهتر است بنویسیم	بهتر است بنویسیم
مصطفی محمد نجار، وزیر کشور ایران جزییات بیشتری از انتخابات نهمین دوره مجلس ایران اعلام کرده.	بهتر است صاف برویم سر اصل مطلب و بگوییم او چه گفت.
دو کشور تفاهمنامه‌هایی را برای گسترش روابط امضا کردند.	سر چه چیزی توافق کرده‌اند؟
جنگ لفظی ایران و آمریکا درباره ادعای واشنگتن درباره قصد ایران برای ترور سفیر عربستان سعودی در آمریکا بالا گرفته.	جنگ لفظی ایران و آمریکا از همان لحظه‌ای که خبر اتهام منتشر شد بالا گرفت. آخرین گفته‌ها چه بوده؟
روشن است که تهران نگران عواقب ماجرای ادعای طرح ترور سفیر عربستان سعودی در واشنگتن است.	نیازی به گفتن آنچه روشن است نیست.

نگرانی از سهمگین‌ترین سیل در دهه‌های اخیر در بانکوک، پایتخت تایلند ادامه دارد.	در بانکوک، پایتخت تایلند، از مردم خواسته شده برای گریز از سیلی بی‌سابقه در چند دهه اخیر اسباب و اثاثیه‌شان را در هفت منطقه شهر به بلندی منتقل کنند.
--	---

تودرتو ننویسیم

بهتر است هر جمله فقط یک مفهوم یا پیام را مخابره کند. جمله‌های تودرتو پیام را پیچیده و مبهم می‌کند.

بهتر است ننویسیم	بهتر است بنویسیم
در روسیه، ولادمیر پوتین، از تصمیمش برای شرکت در انتخابات ریاست جمهوری که در سال آینده برگزار می‌شود دفاع کرد.	در روسیه، ولادمیر پوتین، از تصمیمش برای شرکت در انتخابات ریاست جمهوری سال آینده برگزار می‌شود.
علت احداث این مسیر جدید که از بستر دریای بالتیک می‌گذرد و به شمال آلمان می‌رسد، بالا بردن امنیت انرژی اروپای غربی است که حدود یک چهارم گاز مصرفیش را از روسیه وارد می‌کند.	خط لوله جدید از بستر دریای بالتیک می‌گذرد و به شمال آلمان می‌رسد. احداث این خط لوله امنیت تامین انرژی را در اروپا بیشتر می‌کند. حدود یک چهارم گاز اروپای غربی از روسیه وارد می‌شود.

جمله ساده فاعل+مفعول+فعل همیشه کار می‌کند. مخاطب درجا می‌فهمد چه می‌گویید. کافی است یک جمله معترضه اضافه کنید. آن وقت همه چیز به هم می‌پیچد.

بهتر است ننویسیم	بهتر است بنویسیم
ضمن اعلام سلامتش گفت که چه زمانی از آزدیش باخبر شد.	او گفت صحیح و سالم است و توضیح داد چه زمانی از آزادیش باخبر شده.

حشو

اضافه‌گویی پیام را مبهم می‌کند. مثل این است که خودمان روی نوشته‌امان پارازیت بیندازیم. نیازی نیست "توضیح واضحات" بدهیم.

بهتر است ننویسیم	بهتر است بنویسیم
این فیزیکدان آلمانی، در طول حیات خود، علم فیزیک را دچار تحولی عمیق کرد.	این فیزیکدان آلمانی علم فیزیک را متحول کرد.
استرالیا اعلام کرد که سربازان خود را یک سال زودتر از زمان تعیین شده، از افغانستان خارج می‌کند.	استرالیا اعلام کرد که سربازان خود را یک سال زودتر از سربازان خود را از افغانستان خارج می‌کند.
تظاهرات ضد دولتی سوریه از ۸ ماه پیش آغاز شده و تاکنون ادامه دارد.	تظاهرات ضد دولتی سوریه از ۸ ماه پیش آغاز شده.
هفته مد لندن از دیشب شروع به کار کرد و یک هفته ادامه دارد.	هفته مد لندن دیشب شروع شد.
محمدحسن نامی گفت کاربران اینترنت در خارج و داخل ایران می‌توانند به این وبسایت مراجعه و از آن استفاده کنند.	کل جمله زائد است. وقتی وبسایتی راه می‌افتد طبیعا کاربران هم می‌توانند از آن استفاده کنند.

شاهدان عینی	شاهدان
در بازداشت هستند و آزاد نشده‌اند.	بازداشت شده‌اند.
خانه‌های غرق شده در آب	خانه‌های غرق شده
ژنرال بازنشسته نظامی	ژنرال بازنشسته
نأوتو کان، نخست‌وزیر ژاپن از سمتش استعفاء کرد.	نأوتو کان، نخست‌وزیر ژاپن استعفاء کرد.
آقای کرزی به هند رفته. قرار است او در این سفر با نخست‌وزیر هند دیدار کند.	آقای کرزی به هند رفته. قرار است او با نخست‌وزیر هند دیدار کند.
این بزرگترین معامله‌ای است که مایکروسافت تاکنون داشته.	این بزرگترین معامله‌ای است که مایکروسافت داشته.
عملکرد پلیس و امنیت فردی در افغانستان هنوز به حد کافی نیست.	عملکرد پلیس و امنیت فردی در افغانستان هنوز کافی نیست.
به اتهام توهین به آیت‌الله علی خامنه‌ای به تحمل دو سال حبس محکوم شد.	به اتهام توهین به آیت‌الله علی خامنه‌ای به دو سال حبس محکوم شد.
این سومین آدم ربایی در یک ماه اخیر در این منطقه است.	این سومین آدم ربایی در یک ماه اخیر است.
حمله زمانی اتفاق افتاد که ژنرال احمد سادات، به طرف دفتر کارش می‌رفت.	حمله زمانی اتفاق افتاد که ژنرال احمد سادات، به دفتر کارش می‌رفت.
در این حمله فرد مهاجم کشته شد	مهاجم کشته شد
با جمعی از اعضای خانواده خود	با خانواده خود
اتحادیه عرب برای اعمال تحریم علیه سوریه در قاهره تشکیل جلسه داد.	اتحادیه عرب برای تحریم سوریه در قاهره تشکیل جلسه داد.
دولت پاکستان شایعات مطرح شده در رسانه‌ها در مورد کناره گیری آقای زرداری را رد کرده است.	دولت پاکستان شایعات دربارہ کناره گیری آقای زرداری را رد کرده.
در نقطه مرکزی شهر	مرکز شهر
در عوض دولت مضامین دینی را در نصاب آموزشی این مدارس بیشتر کرده.	در عوض دولت درس‌های دینی را بیشتر کرده.
انتظار می‌رود حزب اخوان المسلمین و سلفی‌ها که در دور اول انتخابات اکثریت آراء را به دست آورده بودند، همچنان در دومین مرحله انتخابات پیروز میدان باشند.	انتظار می‌رود حزب اخوان المسلمین و سلفی‌ها در دومین مرحله انتخابات هم پیروز میدان باشند.
گزارش‌ها نشان می‌دهد انتخابات امروز با استقبال وسیع مردم مواجه شده و صف‌های طولیلی جلوی حوزه‌های رای گیری تشکیل شده.	گزارش‌ها نشان می‌دهد گزارش‌ها نشان می‌دهد جلوی حوزه‌های رای گیری صف‌های طولانی تشکیل شده.
یک فروند هلی‌کوپتر متعل به نیروی انتظامی	یک هلی‌کوپتر نیروی انتظامی
نلسون ماندلا، رهبر پیشین آفریقای جنوبی، به علت بیماری در بیمارستان بستری شد.	نلسون ماندلا، رهبر پیشین آفریقای جنوبی، به علت بیماری در بیمارستان بستری شد.
پادگان نظامی	پادگان
کودک خردسال	کودک
تانکر حامل مواد سوختی	تانکر سوخت
مصر می‌خواهد ۱۹ فعال آمریکایی طرفدار دموکراسی را در دادگاه محاکمه کند.	مصر می‌خواهد ۱۹ فعال آمریکایی طرفدار دموکراسی را محاکمه کند.

یک هواپیمای بوئینگ با ۱۶۳ سرنشین به هنگام فرود در شهر جرج تاون، پایتخت گویان، دچار سانحه شد و سقوط کرد. گزارش شده همه مسافران این هواپیما زنده مانده‌اند و فقط چند نفر زخمی شده‌اند. این هواپیما که متعلق به شرکت هواپیمایی کاری‌بی‌ین، از نیویورک به مقصد جرج تاون در حال پرواز بود که دچار این سانحه شد.

یک هواپیمای بوئینگ با ۱۶۳ سرنشین هنگام فرود در جرج تاون، پایتخت گویان، سقوط کرد. چند نفر زخمی شده‌اند. هواپیما از نیویورک به جرج تاون می‌رفت.

دانستند، نامیدند، خواندند

به جای همه این‌ها اغلب می‌توانید از "گفت" استفاده کنید. در صورتی از "خواند"، "نامید" و "دانست" استفاده کنید که کسی روی چیزی اسمی گذاشته باشد و بخواهید همان عبارت را استفاده کنید یا از عبارتی استفاده شده باشد که تکرار آن استقلال بی‌بی‌سی را خدشه‌دار کند.

بهرتر است ننویسیم	بهرتر است بنویسیم
طالبان موسیقی را حرام می‌دانستند.	طالبان می‌گفتند موسیقی حرام است.
او شهید است.	او را شهید می‌نامند.

زبان تخصصی

فرض بر این است که مخاطب تحصیل‌کرده است. قرار نیست پزشک‌ها از حقوق سر در بیاورند و منهدسان عمران از اصطلاحات نظامی. یکی از کارهای خبرنگارها ترجمه عبارت‌های تخصصی به زبان ساده است.

بهرتر است ننویسیم	بهرتر است بنویسیم
مجرمان با ادعای مهدورالدم بودن مقتولان سه مرد و دو زن را به قتل رسانده بودند.	مجرمان سه مرد و دو زن را به قتل رسانده بودند چون می‌گفتند ریختن خونشان حلال بوده.
آقای جهرمی چندی پیش در نامه‌ای به بانک مرکزی گفته بود برخی در این بانک تلاش می‌کنند بانک‌هایی که اقدام به تفزیل ال‌سی‌های جعلی و صوری می‌کردند را مبری از خطا و تقصیر جلوه دهند.	آقای جهرمی چندی پیش گفته بود برخی در بانک مرکزی تلاش می‌کنند بانک‌هایی را که اسناد اعتباری جعلی را زیر قیمت نقد می‌کردند از خطا مبری کنند. اشاره‌ای به بانک ملی که اسناد اعتباری جعلی بانک صادرات را نقد کرده.
زاغه مهمات	انبار مهمات
یک گروه تجسس و نجات زیر سطحی به همراه غواص به عمق ۶۰ متری دریا فرستاده شده تا کشتی غرق شده را پیدا کند.	یک گروه تجسس به عمق ۶۰ متری فرستاده شده تا کشتی را پیدا کند.

ساده بنویسیم

ساده فکر کنید و ساده بنویسید. از کلمه‌ها و جمله‌های کوتاه استفاده کنید. همان‌طور که صحبت می‌کنید بنویسید. جمله پیچیده مخاطب را می‌راند و کسی نمی‌فهمد چه گفته‌اید.

بهرتر است ننویسیم	بهرتر است بنویسیم
نامناسب بودن آب و هوا	هوای بد

دشوار	سخت
اندک	کم
مطالبات مالی شرکت‌ها	طلب شرکت‌ها
مناطق روستایی	روستاها
مناطق مرتفع	بلندی
سال جاری	امسال
سال گذشته	پارسال
روز گذشته، شب گذشته	دیروز، دیشب
حاشیه شهر بغداد	حومه بغداد
مسدود کرده	بسته
فرونشاندن آتش	خاموش کردن آتش
تردد کنند	رفت و آمد کنند
بامداد	صبح
همه ساله	هر سال
با ارباب روبرو شده‌اند	تهدید شده‌اند
دریافت	فهمید
به حالت تعطیل درآمده	تعطیل شده
شرق استرالیا دست‌خوش سیل شده	در شرق استرالیا سیل آمده

فعل‌ها را صرف کنید

بهتر است تا جایی که می‌شود از اسم مصدر استفاده نکنید. صرف فعل جمله را روان می‌کند. خبر هم بهتر و روان‌تر منتقل می‌شود.

بهتر است بنویسیم	بهتر است بنویسیم
معاون عمران روستایی بنیاد مسکن ایران از توقف طرح ساخت باغ-شهرها متوقف شده.	معاون عمران روستایی بنیاد مسکن ایران از توقف طرح ساخت باغ-شهرها خبر داد.
دالای لاما موفق نشد (نتوانست) ویزا بگیرد.	دالای لاما موفق به گرفتن ویزا نشد.

فعل‌ها را نپیچانیم

اصل بر ساده نوشتن است. فعل‌ها را همان‌طور که هستند صرف کنید تا پیام بدون رودربایستی و صریح به مخاطب برسد. از ترکیب‌هایی مثل «باعث چیزی شدن»، «مورد چیزی قرار گرفتن» و «به حالت چیزی در آمدن» استفاده نکنید.

بهتر است بنویسیم	بهتر است بنویسیم
کابل را ترک کرده‌اند.	کابل را ترک گفته‌اند.
محاصره کرده‌اند.	به محاصره در آورده‌اند.
تعلیق کرده‌اند.	به حالت تعلیق در آورده‌اند.

مورد تایید نیست.	تایید نمی‌کند.
در معرض خطر قرار داده.	تهدید می‌کند.
امدادرسانی کند.	کمک کند، کمک برساند.
جان سالم به در بردند.	زنده ماندند.
چسبانده می‌شود.	می‌چسبد.
هدف حمله قرار داده‌اند.	حمله کرده‌اند.
خریداری می‌کنند.	می‌خرند.
به آتش کشیدند.	آتش زدند.
در تلاش هستند.	تلاش می‌کنند.
یک ایستگاه مرزی مورد بمک‌گذاری قرار گرفت.	در ایستگاه مرزی بمب منفجر شد.
آقای چاوز را مورد انتقاد قرار داده بودند.	از آقای چاوز انتقاد کرده بودند.
در شهر حله عراق انفجار بمب قدرتمندی که در یک ماشین گذاشته شده بود، باعث کشته شدن دست‌کم هجده نفر شده است.	در شهر حله عراق انفجار بمب قدرتمندی که در یک ماشین کار گذاشته شده بود، دست‌کم هجده نفر را کشت.
هزاران دانشجوی ایتالیایی در اعتراض به کاهش بودجه آموزشی دست به تظاهرات زدند.	هزاران دانشجوی ایتالیایی در اعتراض به کاهش بودجه آموزشی تظاهرات کردند.
او در بیانیه‌ای گفته آفریقای جنوبی از دادن ویزا به او خودداری کرده.	او در بیانیه‌ای گفته آفریقای جنوبی به او ویزا نداده.
دانشجویان دانشگاه امیر کبیر در تهران در اعتراض به شیوه اداره خوابگاه‌های این دانشگاه دست به تجمع زده‌اند.	دانشجویان دانشگاه امیر کبیر در تهران در اعتراض به شیوه اداره خوابگاه‌های این دانشگاه تجمع کرده‌اند.

فعل‌های ترکیبی

بهتر است فعل‌های ترکیبی را کنار هم بنویسیم.

بهرتر است ننویسیم	بهرتر است بنویسیم
ایران جاش فتال و شین بائر را متهم به جاسوسی کرده.	ایران جاش فتال و شین بائر را متهم به جاسوسی کرده.
اردوغان گفته ترکیه دیگر اعتمادی به سوریه ندارد.	اردوغان گفته ترکیه دیگر اعتمادی به سوریه ندارد.
شبکه حقانی وابسته به سازمان اطلاعات پاکستان است.	شبکه حقانی به سازمان اطلاعات پاکستان وابسته است.
گفته شده این افراد وابسته به شبکه حقانی هستند.	گفته شده این افراد به شبکه حقانی وابسته هستند.
سرنشینان اتوبوس قصد سفر از قندهار به کابل داشتند.	سرنشینان اتوبوس قصد داشتند از قندهار به کابل بروند.

کلیشه

کلیشه‌ها عبارت‌های کهنه و تکراری هستند. استفاده از آن‌ها حوصله خواننده را سر می‌برد و متن را از رمق می‌اندازد.

بهرتر است ننویسیم	بهرتر است بنویسیم
در شرف وقوع است	به زودی رخ می‌دهد
هاله‌ای از ابهام	مشخص نیست

محلّی از اعراب ندارد	اهمیت ندارد
در مظان اتهام	متهم شده
مد نظر داشت	در نظر داشت
به کام مرگ فرستاده	کشته
مزید بر علت شد	دلیل دیگری بود
به رشته تحریر درآورده	نوشته
طعمه حریق شد	آتش گرفت

کوتاه نوشتن

جمله‌های طولانی پیام را پیچیده و مبهم می‌کند و مخاطب نمی‌تواند رشته کلام را دنبال کند.

بهرتر است ننویسیم	بهرتر است بنویسیم
جعفر پناهی، فیلمساز ایرانی، که از سال ۸۹ به ۶ سال زندان و ۲۰ سال محرومیت از فیلمسازی محکوم شده، دیشب برنده جایزه هنر برای آزادی از بنیاد فیر پلی در سوئیس شد.	جعفر پناهی، فیلمساز ایرانی، دیشب برنده جایزه هنر برای آزادی از بنیاد فیر پلی در سوئیس شد. آقای پناهی به ۶ سال زندان و ۲۰ سال محرومیت از فیلمسازی محکوم شده.
آخرین نمونه‌اش ترور برهان‌الدین ربانی رئیس شورای عالی این کشور، که دولتمردان افغانستان را مجبور کرد در موضعشان درباره گفت‌وگو با طالبان تجدید نظر کنند.	آخرین نمونه‌اش ترور برهان‌الدین ربانی رئیس شورای عالی صلح بود. ترور آقای ربانی باعث شد دولتمردان افغانستان در موضعشان درباره گفت‌وگو با طالبان تجدید نظر کنند.
خانه به دوشان، که اکثراً در کاروان زندگی می‌کنند و آدرس مشخصی ندارند، امیدوار بودند به مرور زمان بتوانند برای ماندن در این زمین‌ها مجوز بگیرند.	خانه به دوشان اکثراً در کاروان زندگی می‌کنند و آدرس مشخصی ندارند. آن‌ها امیدوار بودند به مرور زمان بتوانند برای ماندن در این زمین‌ها مجوز بگیرند.

می‌شود یا خواهد شد

استفاده از مضارع اخباری اغلب برای بیان زمان آینده کفایت می‌کند. برای همین، می‌توانیم در بیشتر موارد از خیر "خواهد شد" بگذریم.

بهرتر است ننویسیم	بهرتر است بنویسیم
گزارش تازه آژانس ۱۷ نوامبر منتشر خواهد شد.	گزارش تازه آژانس ۱۷ نوامبر منتشر می‌شود.
انتخابات اسفند برگزار خواهد شد.	انتخابات در ماه اسفند برگزار می‌شود.